

ÖRÖKBEOFODÁS – VÁGYBÓL VALÓSÁG?

ADOPTION – FROM DESIRE TO REALITY?

Nyilasi Boglárka*

Absztrakt

Kutatásom középpontjában egy hagyományosnak tekinthető intézmény áll, az örökbefogadás. Az örökbefogadás definiálása a jogintézmény célmeghatározásával, közvetett formában történik. A jelenleg hatályos szabályozás tekintetében az örökbefogadásnak két típusa különböztethető meg, nevezetesen a nyílt és a titkos örökbefogadás. Annak ellenére, hogy az örökbefogadás magánjogi jogintézmény, annak engedélyezéséhez, a vezetett nyilvántartásához, illetve bizonyos esetekben az örökbefogadás felbontásához gyakran közigazgatáson belüli ágazatok, a gyámügyi hatóságok speciális intézményei kerülnek bevonásra. A következőkben szeretném bemutatni a hazai szabályozását, illetve az örökbefogadás nyilvánítási eljárásra vonatkozó legfontosabb eljárásjogi szabályait, fő kritériumait, összehasonlítva az új szabályozás által megfogalmazott legfontosabb változásokat, a korábbi szabályozás tekintetében.

Kulcsszavak: örökbefogadás, jogalkotás, magánjogi intézmény, gyámság, közigazgatás

Abstract

At the heart of my research is an institution that can be considered traditional: adoption. Adoption is defined indirectly by defining the purpose of the legal institution. With regard to the current legislation in force, two types of adoption can be distinguished, namely open and secret adoption. Although adoption is a private legal instrument, the authorisation, registration and, in some cases, dissolution of adoption often involve the institutions of special guardianship authorities within the administration. In the following, I would like to present the main procedural rules and the main criteria of the domestic legislation and the main procedural rules concerning the procedure for the declaration of adoption, comparing the main changes introduced by the new legislation with the previous legislation.

Keywords: adoption, legislation, private legal instrument, guardianship, administration

Bevezetés

Kutatásom középpontjában egy hagyományosnak tekinthető intézmény áll, az örökbefogadás. A jog ma elsősorban úgy próbálja a gyermekek érdekeit védeni, hogy biztosítja a gyermek családi környezetben való elhelyezését, nevelkedését és ahol ez hiányzik, ott beavatkozik, amelyhez a legmegfelelőbb jogi eszköz az örökbefogadás. A legjobban talán, Joyce Maguire Pavao szavaival tudnám kifejezni magam: „Az örökbefogadás nem arról szól, hogy gyermeket

---

* Nyilasi Boglárka, negyedéves nappali tagozatos joghallgató, Miskolci Egyetem, Állam-és Jogtudományi Kar, nyilasiboglarka2001@gmail.com, Konzulens: Dr. Cseh-Zelina Gergely, egyetemi tanársegéd, Államtudományi Intézet, Közigazgatási Jogi Tanszék, gergely.cseh-zelina@uni-miskolc.hu.

*találjunk a családoknak, hanem arról, hogy családot találjunk a gyerekeknek.*¹ Az idézet is tökéletesen szemlélteti, hogy az örökbefogadás a XX. század közepétől a gyerekekről való gondoskodás egyik legfontosabb eszközévé vált. Az örökbefogadás tekintetében szeretném bemutatni az örökbefogadás folyamatát, kiemelve a legfontosabb változásokat, illetve szeretném xy-nal készített interjúm relevánsabb kérdéseit kiemelni.

1. Az örökbefogadás jogintézménye

A magánjogi jogintézmények többségéhez hasonlóan jelen tanulmány központi kérdése, az örökbefogadás is a római jogban jelent meg először, mint szabályozott jelenség.² Az örökbefogadás definiálása a jogintézmény célmeghatározásával, közvetett formában történik. Az örökbefogadás az örökbefogadó, annak rokonai és az örökbefogadott gyermek között rokoni kapcsolatot létesít az örökbefogadott gyermek családban történő nevelkedése révén.³ Az örökbefogadás jogintézménye gyakorlatilag vér szerinti gyermek jogállásába helyezi az örökbefogadottat. A jogtörténeti dokumentumokból ismert az úgynevezett teljes (adoptio plena), a szülői felügyeleti jog átszállásával járó változat mellett a hiányos verzió is (adoptio minus plena), vagyis a szülői felügyeleti jog nélkül történő örökbefogadás.⁴

A jelenleg hatályos szabályozás tekintetében az örökbefogadásnak két típusa különböztethető meg, nevezetesen a nyílt és a titkos örökbefogadás. Az örökbefogadás nyílt, ha a vér szerinti szülő meghatározott, általa ismert örökbefogadó tekintetében járul hozzá az örökbefogadáshoz.⁵ Titkos az örökbefogadás, ha a vér szerinti szülő olyan módon járul hozzá gyermeke örökbefogadásához, hogy az örökbefogadó személyét és személyi adatait ismeri, vagy ha a szülő hozzájárulására a Ptk. szerint nincs szükség.⁶ A hivatkozott definíció fontos kiegészítése csak később történik meg, így további kritérium, hogy a vér szerinti szülő és az örökbefogadó szülő egymás természetes személyazonosító adatairól nem kap tájékoztatást,⁷ tehát kölcsönös a titkosság. Természetes személyazonosító adatnak minősül a polgár családi és utóneve, születési családi és utóneve, születési helye, születési ideje, továbbá anyja születési családi és utóneve.⁸ A gyermekkel szemben azonban nem titkos az örökbefogadás, ezt hivatott biztosítani a származás megismeréséhez fűződő joga.⁹ Szeretném megemlíteni, hogy a hazai örökbefogadás mellett nemzetközi örökbefogadás is ismert, azonban jelen publikációban ezt a jogintézményt nem részletezném.

Annak ellenére, hogy az örökbefogadás magánjogi jogintézmény, annak engedélyezéséhez, a vezetett nyilvántartásához, illetve bizonyos esetekben az örökbefogadás felbontásához gyakran közigazgatáson belüli ágazatok, speciális gyámügyi hatóságok intézményei kerülnek

¹ A szerző gondolatát idézi: RIPSZÁM Dóra: Az illegális örökbefogadás, különös tekintettel a gyermekkereskedelemre, Magyar Jog, 2022/9. 493-499.

² NOVÁK Attila: Az örökbefogadás, mint a családi jogállás megváltozás és joghatásai. *Jogi Fórum* 2017, 4. o. https://www.jogiforum.hu/files/publikaciok/novak_attila_az_orokbefogadas_mint_a_csaladi_jogallas_megvaltozasa%5Bjogi_forum%5D.pdf

³ A Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (Ptk.), 4:119. § (1) bekezdés.

⁴ RÉKASINÉ ADAMKÓ Adrienn: *Az örökbefogadás a modern magyar családjogban 1861-től napjainkig* (PhD értekezés), Pécs, 2021, 27. <https://pea.lib.pte.hu/bitstream/handle/pea/24637/rekasine-adamko-adrienn-phd-2021.pdf?sequence=1&isAllowed=y> (letöltés ideje: 2023.05.08.)

⁵ Ptk. 4:125. § (1) bekezdés.

⁶ Ptk. 4:126. § (1) bekezdés.

⁷ Ptk. 4:126. § (6) bekezdés.

⁸ A személyazonosító jel helyébe lépő azonosítási módokról és az azonosító kódok használatáról szóló 1996. évi XX. törvény, 4. § (4) bekezdés.

⁹ A származás megismerésével kapcsolatosan lásd a gyámhatóságokról, valamint a gyermekvédelmi és gyámügyi eljárásról szóló 149/1997. (IX.10.) Korm.rendelet (Gyer.) 53. §, 53/A. §, 53/B. §, 53/C. §.

bevonásra. A következőkben szeretném bemutatni a hazai szabályozását, illetve az örökbefogadás nyilvánítási eljárásra vonatkozó legfontosabb eljárásjogi szabályait, fő kritériumait, összehasonlítva az új szabályozás által megfogalmazott legfontosabb változásokat, a korábbi szabályozás tekintetében.

2. Az örökbefogadás hazai szabályozása

Magyarországon a családjog első átfogó kodifikációjára 1952-ben került sor, a házasságról, családról és gyámságról szóló 1952. évi IV. törvényben (a továbbiakban Csjt.). A Csjt. hatálybalépését követően a családjog legtöbbször módosításra kerülő területének az örökbefogadás tekinthető. Az örökbefogadásra vonatkozó rendelkezéseket módosította például A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény (a továbbiakban Gyvt.).¹⁰ A Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvénnyel (Ptk.) sor került a családjognak a polgári törvénykönyvbe való integrálására, így ma a családjogi szabályok önálló alapelvekkel a Ptk.-n belül külön könyvet alkotnak.¹¹

Az ENSZ közgyűlése által, mintegy 10 év előkészítő munka után, 1989. november 20-án fogadta el a Gyermekjogi Egyezményt, amelyben összefoglalásra kerültek azon jogoknak a minimumai, amelyeket minden államnak biztosítani kell a gyermek számára, így a gyermek életben maradását, fejlődését, védelmét és a társadalomban való részvételét biztosító jogokat. Ennek értelmében a gyermek érdekének elsődlegessége megfelel az egyezményben foglaltaknak. A Gyermekjogi Egyezményt Magyarországon az 1991. évi LXIV. törvénnyel hirdették ki. Az örökbefogadás jogszabályai keretei is megfogalmazásra kerültek, ugyanis a csatlakozó államok számára kötelezettséget jelent, hogy az egyezménybe foglalt minimum követelményeknek megfelelően cselekedjenek.

A Gyermekjogi Egyezmény 21. cikkében szerepel, hogy: „Azoknak a részes államoknak, amelyek elfogadják és/ vagy engedélyezik az örökbefogadást, biztosítaniuk kell azt, hogy a gyermek mindenek felett álló érdekei érvényesüljenek.”¹² Az örökbefogadásnál a gyermek legfőbb érdeke mindenek felett álló megfontolás kell, hogy legyen, az eljáró hatóságnak elsőként a gyermek szükségletét kell figyelembe venniük, miközben tiszteletben tartják az örökbefogadás többi szereplőjének jogait.¹³

A Ptk. hatálybalépése több változást is eredményezett. Elsőként megemlítendő, hogy a minimális korhatárt a 25. életév betöltésével határozták meg, a minimális 16 év és maximális 45 év korhatárt pedig továbbra is fennmaradt. Továbbá, fontos változás, hogy nyílt örökbefogadás csak a területi gyermekvédelmi szakszolgálat vagy örökbefogadást elősegítő szervezet közreműködésével lehetséges. Új rendelkezés továbbá az is, hogy a szülő a nyílt örökbefogadáshoz tett hozzájáruló nyilatkozatát a gyermek születésétől számított 6 héten belül visszavonhatja, de csak azzal a feltétellel, ha gyermeket ő maga vagy más hozzátartozója nevelje. Végezetül egy új jogintézmény is bevezetésre került, az örökbefogadás utánkövetése. Ennek a jogintézménynek több okból is fontos szerepe van, ugyanis nem az, az egyedüli célja, hogy vizsgálja, hogy az örökbefogadás betölti-e rendeltetését és szerepét, hanem egyfajta segítséget nyújt az örökbefogadó szülőknek, hogy az örökbefogadás adta problémákat

---

¹⁰ KATONÁNE PEHR Erika: Néhány gondolat az örökbefogadás megváltozott jogi környezetéről. Családi jog 2013.4. 9-17.

¹¹ HEGEDŰS Andrea: „Családjog” in JAKAB András – KÖNCZÖL Miklós – MENYHÁRD Attila – SÜLYOK Gábor (szerk.): Internetes Jogtudományi Enciklopédia (Családjog rovat, rovatszerkesztő: Hegedűs Andrea) <http://ijoten.hu/szocikk/csaladjog> (2019) (letöltés ideje: 2023.05.10.).

¹² A gyermek jogairól szóló, New Yorkban, 1989. november 20-án kelt egyezmény.

¹³ MARSCHALKÓ i.m. 265-279.

leküzdjék. Utánkövetés igénybevételére, a gyámhatóság jóváhagyását követő 3 hónapig van lehetőség, de kivételes esetekben, illetve, ha a szülők kifejezetten kérik, akkor az örökbefogadástól számított 5 évig is igénybe lehet venni. Jelenleg Magyarországon hét nyílt örökbefogadást közvetítő szervezet működik. Ezek az Alfa Szövetség, a Baptista Szeretetszolgálat, a Bölcső Alapítvány, az Együtt az Életért Egyesület, a Fészek Alapítvány, a Gólyahír Egyesület és a Várva Várt Alapítvány. Ezek közül 3 szervezet, az Alfa Szövetség, a Fészek Alapítvány és a Várva Várt Alapítvány fogad egyedülállókat.¹⁴

3. Az örökbefogadási eljárás

Az örökbefogadási eljárás két részre osztható. Az örökbefogadás engedélyezésének előzetes eljárása az örökbefogadásra való alkalmasság megállítására irányuló eljárás, majd ezt követi az örökbefogadás engedélyezése. Az alkalmasság iránti kérelmet a Területi Gyermekvédelmi Szakszolgálathoz (TEGYESZ) kell benyújtani, mert ennek vizsgálata az előkészítése a lakóhely, tartózkodási hely szerinti illetékes gyermekvédelmi szakszolgálat és civil szervek feladata. Az örökbefogadónak nyilatkoznia kell az örökbefogadási szándékáról, illetve az örökbe fogadni kívánt gyermekre vonatkozó elképzeléseiről. Az örökbe fogadni szándékozó személynek vizsgálaton, illetve tanácsadáson és felkészítő tanfolyamon kell részt vennie, valamint emellett környezettanulmány is készül családi és lakáskörülményeiről.¹⁵ A TEGYESZ által felkért háziorvos vagy szakorvos végzi az egészségügyi vizsgálatot és ő állapítja meg, hogy az örökbe fogadni kívánó személy egészségi állapotára nézve alkalmas-e a gyermek örökbefogadására, nem szenved-e a gyermek ellátását korlátozó testi, érzékszervi, értelmi fogyatékosságban, egyéb alkohol vagy kábítószer-függőségben, vagy olyan betegségben, amely akadályozná a gyerekről való gondoskodást. Az örökbefogadó pszichikai alkalmasságát is felmérik, az ehhez szükséges tesztekét pszichológus végzi el, aki a véleményét továbbítja a szakszolgálatnak. Az örökbefogadói tanfolyamot megelőző szakmai tanácsadást szintén pszichológus tartja. Az örökbefogadói tanfolyam időtartama 40 óra, és elvégzése a családon belüli örökbefogadás esetén kívül kötelező. Ha az örökbe fogadni szándékozó alkalmasnak bizonyul, akkor a gyámhivatal jogerős döntését követően az adatai bekerülhetnek az egységes örökbefogadási nyilvántartásba.¹⁶

Az örökbefogadás engedélyezése iránti eljáráshoz az örökbe fogadni szándékozó személynek és a gyermek törvényes képviselőjének kérelme, és a gyermek szüleinek, valamint a házasságban élő örökbefogadó házastársának a hozzájárulása szükséges. Ezután az örökbeadás előtti gondozás következik.¹⁷ *„Az örökbefogadás iránti kérelem előterjesztését és az érdekeltek hozzájárulását követően az örökbe fogadni szándékozó személynek a gyermeket legalább egy hónapig a saját háztartásában kell gondoznia. Az örökbefogadás a gondozási idő eredményes eltelte után engedélyezhető.”*¹⁸ Abban az esetben nem szükséges, ha az örökbefogadó és a vér szerinti szülő házastársak, vagy ha az örökbefogadó a meghallgatása során arról nyilatkozik, hogy a vér szerinti szülők hozzájárulásával már egy éve a saját háztartásában neveli a gyermeket.¹⁹ Ahogyan azt már korábban említettem, az örökbefogadás legfontosabb joghatása, hogy az örökbefogadott gyermek az örökbefogadó és annak rokonai

¹⁴ A nyílt örökbefogadást közvetítő civil szervezetek, 2021. 2021. március 22. örökbe.hu. <https://orokbe.hu/2021/03/22/civilek-feltelei-2020/> (letöltés ideje: 2023.05.10.).

¹⁵ KSH: Az örökbefogadás helyzete. Statisztikai tükör. 2018. július 20. <http://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/stattukor/orokbefogadas.pdf> (letöltés ideje: 2023.05.10.).

¹⁶ FILÓ – KATONÁNÉ PEHR, im. 187-189.

¹⁷ Az alapvető jogok biztosának Jelentése az AJB-485/2017. számú ügyben (előzmény ügy: AJB- 6093/2016.).

¹⁸ Ptk. 4:128. §

¹⁹ 149/1997. (IX.10.) Korm.rendelet a gyámhatóságokról, valamint a gyermekvédelmi és gyámügyi eljárásról 45.§

tekintetében az örökbefogadó vér szerinti gyermekének jogállásába lép. Az örökbefogadásnak személyi jogi, családi jogi és öröklési jogi joghatásai vannak. Az örökbefogadás családi jogi joghatása az, hogy a szülői felügyeleti és tartási jogok és kötelezettségek a vér szerinti szülők oldalán megszűnnek, az örökbefogadó szülők oldalán pedig megnyílnak.²⁰ Az örökbefogadás biztosítja az örökbefogadott részére az örökbefogadó nevének viselését, valamint érvénytelenségi okot keletkeztet a házasságkötés tekintetében az örökbefogadó és az örökbefogadott között, viszont az örökbefogadott és az örökbefogadó vér szerinti gyermeke között nem létesít házassági akadályt.²¹

4. A jelenleg hatályos szabályozás összevetése a 2020-as évi változtatásokkal

A 2020-as év az örökbefogadás szempontjából nagy jelentőséggel bír, ugyanis olyan jogszabály módosítások kerültek bevezetésre, amely jelentősen megkönnyíti és lerövidíti az örökbefogadás folyamatát. A törvénymódosítás célja, hogy azoknak a gyerekeknek, akikről vérszerinti szüleik lemondtak, mihamarabb örökbefogadó családjá lehessen, az örökbefogadást tervező szülők és az örökbefogadásra váró gyermekek pedig minél gyorsabban egymásra találhassanak. A következőkben a legfontosabb változásokat szeretném bemutatni, majd ennek függvényében megállapítást teszek, hogy ezen jogszabályi változtatások mennyire bizonyulnak sikeresnek a gyakorlatban.

Az első nagy jelentőségű változás az örökbefogadásra történő felkészítő tanfolyam vonatkozásában történt, ugyanis ez már nem kötelező. Nélküle is lehet határozatot szerezni és az örökbefogadás lezárulásáig lehet elvégezni. A korábbi szabályozás szerint ugyanis az alkalmassági vizsgálathoz kapcsolódó tanfolyam minden örökbefogadó számára kötelező volt, ennek változtatása egyrészt az örökbefogadás hatékonyabbá tételét eredményezte, másrészt összehangoltabb eljárást tett lehetővé. A könnyítések ellenére, viszont elég megosztó az ezzel foglalkozó szakemberek és laikusok véleménye. E tekintetben egyértelműen tiltakoznak a módosítás ellen. A felkészítő tanfolyamot 2003-ban vezették be, és 2018-ban 21 óráról 40 órára bővítették. Fontos szerepe van az örökbefogadók felkészítésében, szemléletük formálásában, a várható élethelyzetek kezelésében. Ha szülőt kell választani egy gyermeknek, a közvetítő szervezetek előnyben fogják részesíteni azt a várakozókat, aki végzett tanfolyamot.²²

A második fontos változás a szülő és gyermeke közötti korkülönbség emelése volt. Ebben az esetben akár 50 év is lehet a korkülönbség az örökbefogadó szülő és gyermek közt, ha a gyermek elmúlt 3 éves, kisebb gyermek esetében maradt a 45 év korkülönbség. A módosítás vonatkozásában is megosztó véleménnyel szolgáltak a szakemberek, azzal indokolva álláspontjukat, hogy „rugalmatlannak” találják az idősebb örökbefogadókat. A módosítás hivatalos indoka az volt, hogy az idősebb gyerekeknek is esélyt adjanak. Valójában eddig egy 53 éves ember csak 8 éves vagy idősebb gyereket kaphatott, most akár 3 évest is, tehát épp fordított hatása lehet a módosításnak. Oka lehet még a módosításnak a nevelőszülő általi örökbefogadások támogatása, akik sok esetben 45 évnél nagyobb korkülönbséggel akarták örökbe fogadni a náluk élő gyereket. Ráadásul a törvény úgy fogalmaz: „a gyermek érdekében engedélyezhető”, tehát nem tudni még, minden örökbefogadó előtt nyitva áll ez a lehetőség, vagy előbb mérlegelnek.²³

²⁰ JOBBÁGYI Gábor: Magyar polgári jog I. Általános rész, Emberi személy, Családjog, Szellemi alkotások joga, Szent István Társulat, Budapest 2014. 233.

²¹ FILÓ – KATONÁNÉ PEHR i.m. 198.

²² <https://orokbe.hu/2020/10/12/2020-az-orokbefogadasban/> (letöltés ideje: 2023.05.10.).

²³ <https://orokbe.hu/2020/10/12/2020-az-orokbefogadasban/> (letöltés ideje: 2023.05.10.).

A harmadik változás, amit ki szeretnék emelni, az az, hogy gyorsították a gyermek örökbefogadhatóvá nyilvánítását és az örökbefogadását. Elég csupán három hónap szünet a kapcsolattartásban és örökbe fogadható lesz a gyerek. Az örökbefogadhatónak nyilvánítás iránti eljárás során a kijelölt gyámhivatal a nevelésbe vett gyermek örökbefogadását akkor segíti elő, ha a gyermek életkora, egészségi állapota és egyéb körülményei alapján örökbefogadására – a gyermekvédelmi szakszolgáltatnak és az országos örökbefogadást elősegítő szervnek a tájékoztatása szerint van reális esély.²⁴ Az örökbefogadhatónak nyilvánítás tulajdonképpen a szakellátásban nevelkedő gyermek esetében az örökbefogadás előszobájának tekinthető. A gyámhatóság a gyermeket legfeljebb négy évre²⁵ örökbefogadhatónak nyilvánítja, ha a szülőjének szülői felügyeleti joga nem szűnt meg és a szülő önhibájából:

- a) gyermekével nyolc hónapja nem tart rendszeres kapcsolatot vagy három hónapon át semmilyen formában nem tart kapcsolatot, illetve életvitelén, körülményein nem változtat, és emiatt a nevelésbe vétel nem szüntethető meg; vagy
- b) lakó- és tartózkodási helyét az új lakó- és tartózkodási helyének hátrahagyása nélkül megváltoztatja, és az annak felderítésére irányuló intézkedések három hónapon belül nem vezetnek eredményre.²⁶

A 2020. szeptember 1. napja előtti szabályozás értelmében a kapcsolattartásnál vizsgált nyolc hónapos és három hónapos időtartam helyett egy évet, valamint 6 hónapot kellett figyelembe venni. További jelentős változás, hogy a korábbi rendelkezések csak két évre biztosították az örökbefogadható kiskorú nyilvántartásba való kerülését.

Valóban lassú a gyerekek örökbefogadhatónak nyilvánítása, sokat várnak a rendszerben, ám ez eddig se a határidőkön múlt, a hat hónap letelte után is sokat csúsztak a gyámhivatalok, a szüléskor a kórházban hagyott csecsemők sokszor másfél-két évesen kerülnek családba. Félévenkénti találkozás nem elég a szülő-gyerek kapcsolat életben tartásához. Szakemberek aggódnak, hogy a vér szerinti szülők nagyon gyorsan elvesztik a gyerekeiket, különösen, hogy időntől a gyámhivatal döntéseit fellebbezéssel nem, csak peres úton lehet megátadni, például örökbefogadhatóvá nyilvánításnál. Ha a gyámhivatalok ugyanilyen leterheltek maradnak, nem sok fog változni. Ha sikerül véghez vinni, az intézkedés meg fogja növelni az örökbe fogadható gyerekek számát, de nem feltétlenül a picikét, sok idősebb gyerek is örökbe fogadható lesz, akit rendszertelenül látogatnak.²⁷

Szintén változást jelent, hogy már törvényi keretek között lehetőség van arra, hogy az örökbefogadó szülő és a gyermek közötti ismerkedésre sor kerüljön, ugyanis az örökbefogadást engedélyező határozat véglegessé válását követő második hónap végéig tíz munkanap pótszabadság jár, amelyet kérésnek megfelelő időpontban, legfeljebb két részletben kell kiadni.

Valamint szeretnék pár olyan elvet is kiemelni, amit eddig is alkalmaztak a gyakorlatban, de írásba foglalásukra csak később került sor. Az első ilyen elv, az az, hogy az alkalmassági vizsgálatnál tilos hazudni, ha ez kiderül, ugyanis az alkalmatlanságot jelent. Továbbá testvérek, féltestvérek együttes örökbefogadását kell elősegíteni, kivéve, ha ez bármelyik gyerek érdekével ellentétes. Végezetül pedig a nyílt örökbefogadással kapcsolatban emelném ki, hogy a közvetítő illetve az utánkövetést végző civil szervezetek egyedi támogatást kapnak.

²⁴ Gyer. 37. § (1) bekezdés.

²⁵ Indokolt esetben további két évvel meghosszabbítható a négyéves intervallum. (Ptk. 4:124. § (2) bekezdés, Gyer. 37. § (9) bekezdés). Amennyiben a négyéves időtartam a gyermek örökbefogadásának engedélyezése iránti eljárás során telik el, akkor a határozat hatálya *ipso iure* meghosszabbodik az engedélyező eljárás végleges döntéssel történő befejezéséig (Gyer. 37. § (8) bekezdés).

²⁶ Ptk. 4:124. § (1) bekezdés.

²⁷ <https://orokbe.hu/2020/10/12/2020-az-orokbefogadasban/> (letöltés ideje: 2023.05.10.).

A legfontosabb változások ismertetése után, joggal merülhet fel a kérdés, hogy valóban beváltották-e a módosítások a rendeltetésüket, növekedett-e az örökbefogadások száma? A statisztikai adatok összehasonlítása során megfigyelhető, hogy hiába a rengetek könnyítés, sajnos a számok nem emelkedtek. Az elmúlt két évben ezer alá csökkent az évente örökbe adott gyerekek száma Magyarországon, miközben az állami gyermekvédelmi rendszerbe bekerülők egyre többen vannak, 2021-ben a Magyarországon nyilvántartott örökbe fogadható gyermekek száma elérte a 1693 főt, majd 2022-ben ez tovább emelkedett 1741 főre.²⁸ A koronavírus miatti korlátozások sok esetben lassították vagy meg is akadályozták az örökbefogadást. Bár már vége a korlátozásoknak, szakemberek szerint a hivatalok még mindig ugyanabban a tempóban dolgoznak, mintha nem törölték volna el a korlátozásokat. Egy, az OGYSZ által készített nem publikus felmérés szerint Magyarországon átlagosan – az örökbefogadhatóvá válástól számítva – legalább fél év telik el, mire kiejánlják az első családnak a gyermeket.²⁹ A következő táblázat (1. táblázat)³⁰ is jól szemlélteti, hogyan alakultak a civil szervezetek által közvetített nyílt örökbefogadások, jellemzően újszülötteké 2020 és 2021-ben, hiszen ebben a két évben közel 1000 engedélyezett örökbefogadás történt, melyből az országos örökbefogadási adatokra levetítve, jellemzően újszülöttek voltak érintettek, számszerűen a következőképpen alakultak: 2020-ban a 12 hónapos kiskorút érintő örökbefogadások száma 183 fő volt, ez 2021-re elérte a 286 főt.³¹

32

Közvetítő szervezet	2020	2021
Alfa Szövetség	4	2
Baptista Szeretetszolgálat Alapítvány	11	6
Bölcső Alapítvány	18	12
Down Alapítvány	0	1
Együtt az Életért Egyesület	0	1
Fészek Alapítvány	36	19
Gólyahír Egyesület	39	40
Várva Várt Alapítvány	9	7
Összesen	117	88

1. táblázat: A civil szervezetek által közvetített nyílt örökbefogadások (jellemzően újszülötteké)

²⁸ https://www.ksh.hu/stadat_files/szo/hu/szo0014.html (Letöltés ideje: 2023.10.26.)

²⁹ <https://www.szabadeuropa.hu/a/melyponton-az-orokbefogadasok-mikozben-egyre-tobb-a-kallodo-gyerekek-a-rendszerben/31900776.html> (letöltés ideje: 2023.05.11.)

³⁰ <https://orokbe.hu/2022/08/22/2021-as-orokbefogadasi-statisztika-meg-mindig-koronavirus/> (letöltés ideje: 2023.05.11.)

³¹ https://www.ksh.hu/stadat_files/szo/hu/szo0014.html (Letöltés ideje: 2023.10.26.)

³² <https://orokbe.hu/2022/08/22/2021-as-orokbefogadasi-statisztika-meg-mindig-koronavirus/> (Letöltés ideje: 2023.10.26.)

5. Befejezés

Összeségében elmondható, hogy az örökbefogadás egy hosszú és érzelmekkel teli folyamat, mely közel sem olyan egyszerű, mint ahogy az a jogszabályokban le van írva, sőt az interjúm elkészítése alatt, érdekes volt azt is tapasztalnom, hogy a gyakorlatban több olyan faktor is felmerül, mely képes egy-egy örökbefogadást megghiúsítani.

Véleményem szerint a jogintézmény egyik legnagyobb hiányossága a lassú, hosszadalmas procedúra, melyen az örökbefogadó személyeknek végig kell esniük. Természetesen fontosnak tartom, hogy az örökbefogadott személyek a legjobb kezekbe kerüljenek, de egyes esetekben szerintem könnyítést lehetne nyújtani az örökbefogadóknak, az alkalmasság megállapítására irányuló eljárásban.

Továbbá, az a tény, melyet szintén interjúm készítése során tapasztaltam, hogy az örökbefogadó személyek/párok meglehetősen magas elvárásokat állítanak az örökbefogadottakkal szemben, szintén meglehetősen lelassítja, ellehetetleníti az örökbefogadás sikerességét. Szükségszerű lenne egy másabb felfogásra, általános elfogadottságra a gyermekkel szemben, mely szintén hozzájárulna, ahhoz, hogy az örökbefogadások száma további növekedést mutasson.

Véleményem szerint az örökbefogadás akkor tesz eleget rendeltetésének, ha jogi és szociális szempontból is a jogviszony alanyainak érdekeit képviseli. Jogosan merülhet fel a kérdés, hogy Magyarországon megfelel-e ennek a szabályozás?

A rendszert sok bírálat éri különböző szempontokból, azonban nagyon nehéz megtalálni az „arany középutat”, hogy mindezen elvárásoknak eleget tegyen, növekedjenek az örökbefogadások számai, de ez ne csorbítsa a gyermekek érdekeit, gyorsabb legyen az eljárás ideje, de ugyanakkor körültekintő vizsgálaton essenek át az alanyok. Minél jobban szerettem volna a kérdéseimre választ kapni, annál több merült fel, így összességében arra a megállapításra jutottam, hogy annak érdekében, hogy az örökbefogadottak érdekei érvényesüljenek szükséges a szabályozás bonyolultsága és annak sokrétűsége.